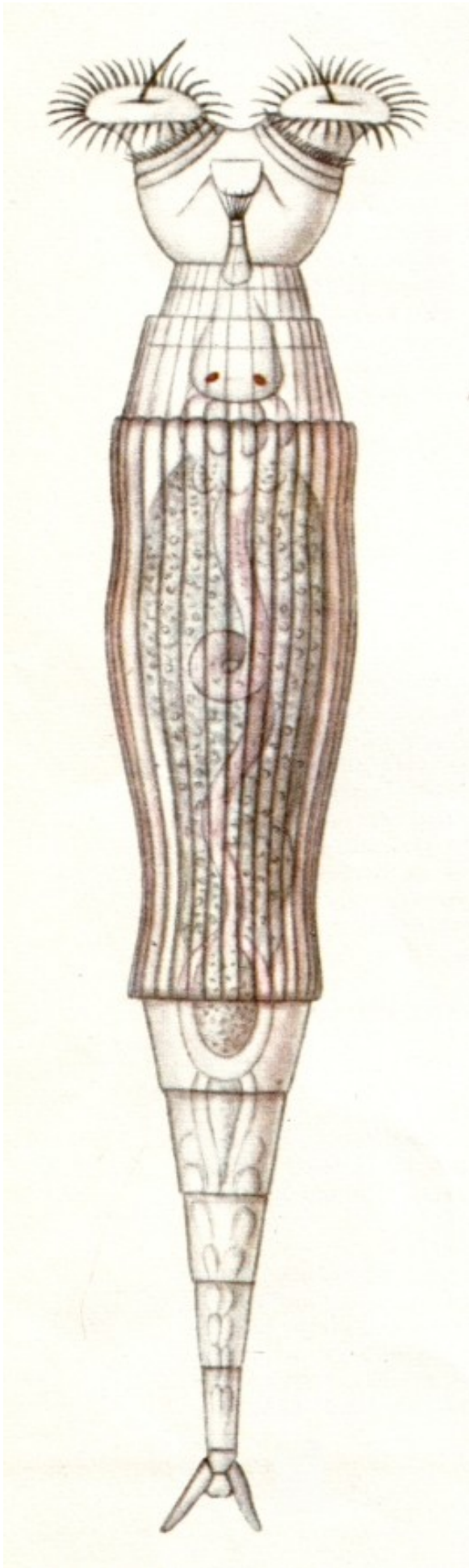

Vířníci (Rotaria)

Tělo vířníků je tvořeno hlavou, trupem a nohou.

Na hlavě jsou přítomné jeden či dva věnce, složené z neustále kmitajících brv. Od neustále kmitajících, vířících brv je odvozen název vířníci. Věnce mají dva hlavní úkoly: a) přihánět potravu k ústnímu otvoru b) k pohybu. Noha má na konci dva prsty, které vylučují lepkavou tekutinu, aby se dočasně mohli přichycovat k podkladu.

Na povrchu těla je pokožka vylučující kutikulu. Některé druhy mají tělo kryté chitinovým krunýřem.

Dýchají celým povrchem těla. Jsou odděleného pohlaví. Potravou vířníků jsou řasy, prvoci, bakterie a detritus, což jsou drobné částičky, vzniklé hnitím mrtvých organismů.

Žijí hlavně v planktonu sladkých vod. Nejvíce druhů vířníků je v kyselých vodách, tedy ve vodách s pH nižším než 7 (např. jezírka v rašeliništích). Méně vířníci žijí i ve slané vodě, ve vlhké půdě a v mechových polštářích.

Pokud se vířníci dostanou do nepříznivých podmínek (třeba jim vyschne voda, ve které žijí), upadají do zvláštního stavu, kterému se říká anabióza. Je to klidový stav, kdy se obalí pevnou schránkou a jejich životní pochody jsou omezeny na minimum. V tomto stavu mohou přežívat i několik let a mohou se prostřednictvím větru i jinými způsoby šířit. Proto se často objevují v nálezech vedle prvků nálevníků, se kterými jsou velikostně srovnatelní.

Vířníci jsou jedny z nejmenších mnohobuněčných zvířátek s velikostí kolem 0,5 mm.

Se systematickým zařazením vířníků je trochu potíže. Někteří autoři je považují za podskupinu hlístů, někteří autoři je zase považují za samostatnou skupinu, která je na stejné úrovni jako jsou hlísti. V současnosti je pravděpodobně přijímanější druhý názor.

Známe asi 2000 druhů, z toho v ČR jich žije asi 500.

Na obrázku vidíme vířníka z rodu pijavenka. Tělo je zřetelně rozděleno na hlavu, trup a nohu. Hlava je z pravé a levé části, proto i dva věnce brv mají pravou a levou část. Noha je zakončena dvěma prstíky.

Zajímavosti:

Vířníci jsou hlavně vodní tvorové. Jak již bylo řečeno, dokáží žít i v miniaturních vodních nádržkách, třeba v kapkách vody mezi lístky mechů. Přineseme - li si domů hrst mokrého mechu a vymačkáme z ní trochu vody pod mikroskop, nebudeme vířníky dlouho hledat.

Vířníci dokáží dokonce žít i ve velmi nehostinném prostředí - na střeších domů s mechovým pokryvem. Zde tráví svůj život po etapách. Jakmile začne mech vysychat, upadají do anabiózy a čekají na nový déšť. Je - li dostatečně vlhko, vylézají ze svých schránek, přijímají potravu a rozmnožují se. Teď již pochopíme kuriózní návod na "výrobu" vířníků:

Jestliže dáme prach z okapu u střechy do trošky vody, už za necelou hodinu v ní pozorujeme drobné, světle zářící body, které se čile pohybují. Jestliže přeneseme kapku této vody pod mikroskop, uvidíme vířníky, a to hlavně z rodu pijavenka.